

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยมีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษา ระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง และ (2) เพื่อเปรียบเทียบความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตามสถานภาพของนักศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ และคณะที่ศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ลงทะเบียนเป็นนักศึกษา ตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ใน 8 คณะ คือ คณะนิติศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ และคณะเทคโนโลยีการสื่อสารมวลชน จำนวนทั้งสิ้น 39,277 คน ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Yamane (อ้างถึงใน สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์ และคนอื่น ๆ, 2545, หน้า 127) และสุ่มตัวอย่างเชิงไว้ตัว คณะละ 50 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้กำหนดตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ และ คณะที่ศึกษา ตัวแปรตาม ได้แก่ องค์กรประกอบความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 8 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านการเปิดโอกาสในการเรียนรู้ (2) ด้านมโนภาพต่อตนเองในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ (3) ด้านความริเริ่มและอิสระในการเรียนรู้ (4) ด้านการมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง (5) ด้านการรักการเรียนรู้ (6) ด้านความคิดสร้างสรรค์ (7) ด้านการมองอนาคตในแง่ดี และ (8) ด้านความสามารถใช้ทักษะการศึกษาหาความรู้ และทักษะการแก้ปัญหา โดยมีเครื่องมือที่ใช้วิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบวัดเชิงสำรวจ เพื่อใช้ในการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยแบ่งแบบสอบถาม

ออกเป็น 2 ส่วน คือ (1) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และคณะที่ศึกษา โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ และ (2) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำแนกตามเพศ อายุ และคณะที่ศึกษา โดยใช้ค่าการทดสอบด้วยค่าสถิติ t test สำหรับการเปรียบเทียบระหว่าง 2 ตัวแปร และใช้การทดสอบค่า one-way ANOVA สำหรับการเปรียบเทียบที่มีตัวแปรแตกต่างกัน 3 กลุ่มขึ้นไป ซึ่งถ้าพบความแตกต่างเป็นรายคู่จะใช้วิธีของ Scheffe'

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง สรุปผลได้ ดังนี้

1. ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการมองอนาคตในแง่ดี ด้านการเปิดโอกาสในการเรียนรู้ ด้านความริเริ่มและอิสระในการเรียนรู้ ด้านการรักการเรียนรู้ ด้านการมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง ด้านมโนภาพต่อตนเองในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ด้านความสามารถใช้ทักษะการศึกษาหาความรู้และทักษะแก้ปัญหา และด้านความคิดสร้างสรรค์ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

1.1 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านการเปิดโอกาสในการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ นักศึกษาเชื่อว่า ไม่มีใครแก่เกินที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ สิ่งต่าง ๆ รอบตัวของ

นักศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ เช่น โรงภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ พ่อ แม่ พี่น้อง และเพื่อน เป็นต้น และนักศึกษายินดีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นเสมอ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่น ๆ ได้แก่ นักศึกษามีความอดทน รอได้ แม้จะต้องใช้เวลานาน เพื่อให้ได้คำตอบในสิ่งที่ต้องการเรียนรู้

1.2 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านมโนภาพต่อตนเองในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับมาก 5 ข้อ และปานกลาง 1 ข้อ โดย 3 อันดับแรก ได้แก่ นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ นักศึกษาดังเป้าหมายในการเรียนรู้สิ่งใด จะดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดในสิ่งนั้น และการอ่านให้มาก ฟังให้มาก บันทึกให้มาก และคิดให้มาก ทำให้นักศึกษาเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่น ๆ ได้แก่ นักศึกษาสามารถจัดสรรเวลาในการหาความรู้เพิ่มเติมได้เสมอแม้จะมีภารกิจมาก

1.3 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านความริเริ่มและอิสระในการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดย 3 อันดับแรก ได้แก่ นักศึกษาเชื่อว่าการวางแผนที่ดียอมทำให้งานสำเร็จไปครั้งหนึ่งแล้ว นักศึกษาพร้อมที่จะศึกษาค้นคว้าสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ และนักศึกษพร้อมที่จะคิดหาวิธีการแปลก ๆ ใหม่ ๆ ในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่น ๆ ได้แก่ นักศึกษามีทักษะในการอ่านและทำความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้ดี

1.4 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านการมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดย 3 อันดับแรก ได้แก่ นักศึกษาเชื่อว่า สามารถเรียนจบได้ตามเวลาที่กำหนด นักศึกษาต้องการเรียนรู้เรื่องใดจะหาทางเรียนรู้เรื่องนั้น ๆ ให้ได้ และนักศึกษสามารถตัดสินใจได้ควรเรียนอะไร และจะเรียนอย่างไร ตามลำดับ

ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่น ๆ ได้แก่ นักศึกษาฝึกฝนทักษะที่จำเป็นเพื่อการเรียนรู้ของตนเอง

1.5 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านการรักการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดย 3 อันดับแรก ได้แก่ นักศึกษาเชื่อว่า การมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติได้จริงสำคัญกว่าคะแนนสอบ นักศึกษามีความพร้อม และความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และนักศึกษารักและใส่ใจในการเรียนรู้อยู่เสมอ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่น ๆ ได้แก่ นักศึกษาพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองอย่างกระตือรือร้นตลอดเวลา

1.6 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดย 3 อันดับแรก ได้แก่ นักศึกษาชอบค้นคว้าหาวิธีการใหม่ ๆ ในการเรียนรู้ นักศึกษากล้าคิดกล้าทำเรื่องแปลก ๆ ใหม่ ๆ เสมอ และนักศึกษาไม่ย่อท้อที่จะคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ แม้จะยังไม่สามารถนำไปใช้ได้จริง ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่น ๆ ได้แก่ นักศึกษาไม่ต้องการให้ผู้สอนบอกทุก ๆ อย่างในชั้นเรียน

1.7 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านการมองอนาคตในแง่ดี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดย 3 อันดับแรก ได้แก่ นักศึกษาเข้าใจว่าตนเองมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้ของนักศึกษาไม่มีวันสิ้นสุด และนักศึกษาต้องการเรียนรู้เพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงานตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่น ๆ คือ นักศึกษาชอบสถานการณ์การเรียนรู้ที่ท้าทาย

1.8 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านความสามารถใช้ทักษะการศึกษาหาความรู้และทักษะการแก้ปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดย 3 อันดับแรก ได้แก่ นักศึกษา

สามารถสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตได้ดี นักศึกษามักจดบันทึกสิ่งที่สนใจเสมอ และ นักศึกษามีความสามารถค้นหา และเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องการได้ดี ตามลำดับ ส่วนข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่น ๆ ได้แก่ นักศึกษารู้สึกสนุกเมื่อได้แก้ปัญหาลittle ๆ

2. ผลการเปรียบเทียบความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำแนกตามเพศ อายุ และคณะที่ศึกษา สรุปได้ ดังนี้

2.1 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีเพศต่างกัน มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ถ้าพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมองอนาคตในแง่ดีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

2.2 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีอายุต่างกัน มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความริเริ่มและอิสระในการเรียนรู้ และด้านความสามารถใช้ทักษะการศึกษาหาความรู้และทักษะการแก้ปัญหา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่าง นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีอายุ 31-35 ปี กับ 36 ปีขึ้นไป พบว่า ด้านความริเริ่มและอิสระในการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษาระดับ บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี กับ 26-30 ปี และอายุ 26-30 ปี กับ 36 ปีขึ้นไป พบว่า ด้านความสามารถใช้ทักษะการศึกษาหาความรู้และทักษะการแก้ปัญหา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีคณะที่ศึกษา ต่างกัน มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการเปิดโอกาสในการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ ระหว่าง

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง คณะนิติศาสตร์ กับคณะศึกษาศาสตร์ พบว่า ด้านการเปิดโอกาสในการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งมีประเด็นสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการมองอนาคตในแง่ดี ด้านการเปิดโอกาสในการเรียนรู้ ด้านความริเริ่มและอิสระในการเรียนรู้ ด้านการรัก- การเรียนรู้ ด้านการมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง ด้านมโนภาพต่อตนเอง ในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ด้านความสามารถใช้ทักษะการศึกษาหาความรู้ และทักษะแก้ปัญหา และด้านความคิดสร้างสรรค์ อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีหลักสูตร และสาขาวิชา ให้นักศึกษา ได้เลือกเรียนได้ตามความต้องการ อีกทั้งมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัย รวมทั้งการเข้าถึงแหล่งวิทยาการ ต่าง ๆ ให้นักศึกษา จึงเอื้อต่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และสามารถเลือกเรียนเลือก ศึกษาได้ตรงกับความถนัด และความต้องการของตนเอง ดังที่ สมคิด อิศระวัฒน์ (2538, หน้า 50) กล่าวว่า การเรียนที่ได้ผลดีที่สุด คือ การเรียนที่เกิดจากความอยากรู้ของผู้เรียน ผู้เรียนจะช่วยเหลือตนเองในการเรียนรู้ เมื่อเกิดความอยากรู้ในสิ่งใดก็จะวางแผนในการศึกษาค้นคว้าสิ่งนั้นด้วยตนเองไปจนจบกระบวนการการเรียนรู้ โดยอาจนำประสบการณ์ และ ความรู้ต่าง ๆ ที่ได้รับจากผู้สอนมาประเมินผล ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจได้มากขึ้น และ สมคิด อิศระวัฒน์ (2538, หน้า 76) ยังกล่าวอีกว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองต้อง สมักใจที่เรียนด้วยตนเอง มิได้เกิดจากการบังคับ แต่มีเจตนาที่จะเปิดโอกาสเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งตนเองเป็นแหล่งข้อมูล นั่นคือ ผู้เรียนสามารถบอกได้ว่า สิ่งที่ตนเองเรียนคืออะไร

รู้ว่าทักษะและข้อมูลที่ต้องการ หรือจำเป็นต้องใช้มีอะไรบ้าง สามารถกำหนดเป้าหมาย วิธีรวบรวมข้อมูลที่ต้องการ และวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องเป็นผู้จัดการเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ด้วยตนเอง และจากผลการวิจัยนี้ พบว่า ด้านที่มีระดับมากที่สุด คือ ด้านการมองอนาคตในแง่ดี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาอยู่ในวัยผู้ใหญ่ และเป็นทำงาน ซึ่งเป็นวัยที่มีความพร้อม ความรับผิดชอบ และความต้องที่จะการเรียนรู้ อีกทั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ที่ชัดเจน และยังต้องการเรียนรู้ให้เพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเพื่อความก้าวหน้า ในหน้าที่การงาน ทางเลือกอาชีพในอนาคต หรือการใช้ชีวิตในสังคมโดยนักศึกษาระดับ บัณฑิตศึกษาเชื่อว่า การเรียนรู้ให้มากเป็นสิ่งสำคัญ และมีผลต่ออนาคตของตน สอดคล้อง กับแนวคิดของ Knowles (1978, p. 48) ได้สรุปทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่ที่สอดคล้องกับ หลักการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง กล่าวคือ การนำตนเองซึ่งเป็นความรู้ที่ส่วนลึกของ ผู้ใหญ่ที่มีความต้องการและความรู้ถึงความสามารถในการนำตนเอง โดยกล่าวไว้ว่า (1) มโนภาพต่อตนเอง (self-concept) เมื่อบุคคลเจริญเติบโตและมีวุฒิภาวะมากขึ้น ความรู้ที่รับผิดชอบต่อตนเองก็มีมากขึ้น ตามลำดับ และถ้าหากบุคคลรู้ดีกว่าตนเองได้ เจริญวัยและมีวุฒิภาวะถึงขั้นที่จะควบคุมและนำตนเองได้ บุคคลก็จะเกิดความต้องการ ทางด้านจิตใจ เพื่อที่จะได้ควบคุมและนำตนเอง นั่นคือ ผู้ใหญ่จะมองตนเองว่าสามารถ ควบคุมตนเองได้โดยไม่ต้องมีพึ่งคนอื่น (2) ประสบการณ์ (experience) บุคคลเมื่อมีอายุ และวุฒิภาวะมากขึ้นก็ยิ่งทำให้มีประสบการณ์เพิ่มมากขึ้น ตามลำดับ ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่แต่ละคนจะได้รับเป็นเสมือนแหล่งวิทยาการอันมหาศาลของการเรียนรู้ และในขณะเดียวกัน ประสบการณ์เหล่านี้จะสามารถรองรับการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นอย่างกว้างขวาง (3) ความพร้อม (readiness) ผู้ใหญ่พร้อมที่จะเรียนเมื่อเห็นว่าสิ่งที่เรียน ไปนั้นมีความหมาย และมีความจำเป็นต่อบทบาทและสถานภาพทางสังคม ผู้ใหญ่เป็นผู้มีหน้าที่การงาน มีบทบาท และสถานภาพทางสังคม ดังนั้นผู้ใหญ่จึงพร้อมที่จะเรียนเสมอหากสิ่งที่เรียนไปนั้นเป็น ประโยชน์ต่อตนเอง นั่นคือ การเรียนไปเพื่อเป็นส่วนประกอบของสถานภาพทางสังคม เพื่อให้ตนเองเป็นที่ยอมรับของสังคม และ (4) แนวโน้มต่อการเรียนรู้ (orientation to learning) ผู้ใหญ่เป็นผู้มีบทบาทและสถานภาพทางสังคม การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จึงเป็น การเรียนเพื่อแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน ยึดปัญหาเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ ผู้ใหญ่จะเรียน ก็ต่อเมื่อความรู้ที่ได้รับจากการเรียนนั้นจะต้องนำไปใช้ประโยชน์ได้โดยทันที เนื้อหา

ในการเรียนจะต้องเป็นเรื่องใกล้ตัว เรียนแล้วเกิดประโยชน์ต่อตนเอง ผู้ใหญ่จะไม่ยอมเสียเวลาในสิ่งที่ไม่เกิดประโยชน์ต่อตนเอง จากแนวคิดดังกล่าวส่งผลทำให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่อยู่ในระดับสูงทุก ๆ ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วรนุช ปัญจะวัตร (2548) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนตัว ปัจจัยสภาพแวดล้อมกับพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองในระดับมาก 3 ด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การเปิดใจรับโอกาสที่จะเรียน ด้านมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ด้านความเชื่อมั่นว่า ตนเองเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ พิทักษ์ อักษร (2540) ศึกษาเรื่อง ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยภาพรวมและในส่วนขององค์ประกอบทั้ง 8 ด้านอยู่ในระดับสูงทั้ง 8 ด้านเช่นกัน โดยเรียงตามลำดับ คือ ด้านการมองอนาคตในแง่ดี ด้านการเปิดโอกาส ในการเรียนรู้ ด้านการรักการเรียนรู้ ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ ความสามารถใช้ทักษะศึกษาหาความรู้และทักษะการแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ มโนภาพต่อตนเองในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ และความคิดริเริ่มและมีอิสระในการเรียนรู้ ความพร้อมในแต่ละด้านสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1.1 ด้านการเปิดโอกาสในการเรียนรู้ ในภาพรวมนักศึกษามีความพร้อมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะมีความเชื่อว่า การได้รับการศึกษานั้นจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการดำเนินชีวิต นักศึกษาจึงมีแรงจูงใจ และมีความตั้งใจศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในสิ่งที่ตนเองสนใจ และต้องการอยู่เสมอ เพื่อพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อตนเอง หรือทักษะการทำงาน จึงเปิดโอกาสตนเองได้เรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ดังที่ Cropley (1997, p. 118) กล่าวถึงคุณสมบัติผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตไว้บางข้อว่า เป็นผู้ที่มีแรงจูงใจในการที่จะดำเนินการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ ตระหนักในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว รวมทั้งผลของการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อการดำรงชีวิตในสังคม ความรู้ และทักษะในการทำงาน ตระหนักว่าการเรียนในโรงเรียนเป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ในชีวิตเท่านั้น ตระหนักกว่าเป็นความรับผิดชอบของตนเองที่จะต้องแสวงหาความรู้ ทักษะ และเจตคติใหม่ ๆ และ

ตระหนักว่า การเรียนรู้เป็นเครื่องมือเบื้องต้นในการสร้างความก้าวหน้า และการพัฒนาของบุคคลและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวคนธ์ วงศ์ศุภชัยนิมิตร (2546) ศึกษาเรื่อง การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้ใหญ่ พบว่า ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้ใหญ่ โดยจำแนกเป็น 8 ด้านตามแนวคิดของ Guglielmino (1978) โดยรวมอยู่ในระดับสูง การศึกษาความสัมพันธ์ของลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกับตัวแปรในด้านเหตุผลที่เข้ามาศึกษามีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เนื่องจากผู้เรียนที่กลับมาเรียนใหม่อีกครั้งนั้น จะมีผลถึงความตั้งใจเรียน ควบคุมตนเองให้ดำเนินไปสู่ผลสำเร็จได้ เป็นผลจากแรงจูงใจภายในที่เป็นปัจจัยที่ผลักดันให้สามารถดำรงรักษาความพยายามเรียนรู้ต่อเนื่องไปสู่ความสำเร็จได้ นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ เอมอร์ แก้มกล้าสี (2550) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอนกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนพบกลุ่ม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2548 ในจังหวัดชลบุรี ด้านการเปิดโอกาสการเรียนรู้ พบว่า มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับ ดังนี้ ไม่มีใครแก่เกินการเรียนรู้สิ่งใหม่ ในโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงสนใจที่จะเรียนรู้ความรู้ใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง พอใจกับการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ยินดีที่จะรับฟังข้อผิดพลาดหรือสิ่งที่ควรแก้ไขในงานที่ทำ สนุกกับการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด ศูนย์การเรียน พิพิธภัณฑ์ เมื่อมาเรียนที่นี่ได้ในสิ่งที่คาดหวังไว้ เช่น ได้รู้จักการแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์

1.2 ด้านมโนภาพต่อตนเองในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยภาพรวม นักศึกษามีความพร้อมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะนักศึกษาเป็นตัวของตัวเอง และเชื่อมั่นในการเรียนรู้ของตนเองสูง จึงสามารถตัดสินใจได้ว่า ตนเองสามารถเรียนรู้ในเรื่องใดได้ หรือมีความมั่นใจว่าจะกระทำการเรื่องใด ๆ ได้สำเร็จหรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Tough (1976, p. 114) ที่กล่าวว่า เป็นการเรียนรู้สำหรับบุคคล จะเกิดขึ้นเมื่อคนใดคนหนึ่งผูกพันมุ่งมั่นกับการเรียนเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างต่อเนื่อง และพร้อมกันนั้นก็วางแผนการเรียนของตนเองด้วย ส่วน Brookfield (1984, pp. 59-61) กล่าวว่า การเป็นตัวของตัวเอง ควบคุมการเรียนรู้ของตนเอง มีความเป็นอิสระ โดยอาศัยความช่วยเหลือการแหล่งภายนอกน้อย-

ที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Posner (1990) ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง การรับรู้ความสามารถ และการปรับตัวของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนมัธยมแบบเปิด พบว่า การพัฒนาทักษะการนำตนเอง เจตคติ และลักษณะนิสัยค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงไปที่ละน้อย ในขั้นต้น ๆ ของการเรียนและการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดเจน การรับรู้ความสามารถทางการศึกษาในทางบวกส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษา และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับแรงจูงใจภายในต่อการเรียน ส่วนประกอบของแรงจูงใจภายในที่ส่งผลต่อระดับของการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้แก่ การชอบสถานการณ์ การเรียนรู้ที่ท้าทาย โครงการเรียนรู้ที่ให้อิสระแก่ผู้เรียน การมีความเชื่อมั่นต่อความอยากรู้อยากเห็น และมีความสนใจ นอกจากนี้ เสาวคนธ์ วงศ์สุภชัยนิมิตร (2546) ศึกษาเรื่อง *การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้ใหญ่* พบว่า ความสัมพันธ์ของลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้ประสิทธิภาพแห่งตน ทักษะคิดต่อวิชาชีพ และการรับรู้ประสิทธิภาพแห่งตนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เป็นผลจากการเรียนที่ต้องมีความรับผิดชอบสูง และต้องรู้ถึงความสามารถของตนเองว่ามีในระดับใด มีความต้องการของตนเอง มีการวางแผนอนาคตของตนเอง นอกจากนี้ ยังมุ่งที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น จึงมีความพยายามและมุ่งมั่นที่จะเอาชนะต่อสู้กับอุปสรรคเพื่อให้ตนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ส่วนข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ นักศึกษาสามารถจัดสรรเวลาในการหาความรู้เพิ่มเติมได้เสมอแม้จะมีภารกิจมาก อาจเป็นเพราะนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาโดยส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงานจึงทำให้ต้องจัดสรรเวลาเรียนเพื่อมิให้มีผลกระทบต่อการทำงานที่ตนรับผิดชอบอยู่

1.3 ด้านความริเริ่มและอิสระในการเรียนรู้โดยภาพรวมนักศึกษามีความพร้อมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน มักเป็นผู้มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง กล้าคิดกล้าทำ กล้าแสดงออกทั้งทางร่างกายและความคิด รวมทั้งเปิดใจกว้างต่อประสบการณ์ใหม่ ๆ และริเริ่มการเรียนรู้ใหม่ ๆ ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ วลัยกรณ์ คำมา (2548) ศึกษาเรื่อง *การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเองในประเทศไทย* พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นลักษณะบุคลิกภาพอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญต่อบุคคลอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้บุคคลตระหนักในคุณค่า และความสามารถของตนเอง กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ

ในหน้าที่ของคุณ มีความเป็นผู้นำ ทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งเป็นลักษณะบุคลิกภาพที่ควรปลูกฝังให้มีขึ้น ตั้งแต่อยู่ในวัยเด็กเพื่อจะเป็นการวางรากฐานสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต ส่วน Skager (1978, pp. 24-25) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองไว้ประการหนึ่งว่า การเปิดกว้างต่อประสบการณ์ ผู้เรียนที่นำประสบการณ์เข้ามาใช้ในกิจกรรมชนิดใหม่ ๆ อาจสะท้อนการเรียนรู้ หรือการจัดวางเป้าหมายโดยอาจไม่จำเป็นที่จะเป็นเหตุผลในการที่จะเข้าไปทำกิจกรรมใหม่ ๆ ความใคร่รู้ ความอดทนต่อความคลุมเครือ การชอบสิ่งที่ยู่ยากลำบาก จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมใหม่ ๆ และทำให้เกิดประสบการณ์ใหม่ ๆ อีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอเมอร์ แก้มกล้าตี (2550) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอนกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนพบกลุ่ม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2548 ในจังหวัดชลบุรี พบว่า ด้านความริเริ่มและมีอิสระในการเรียนรู้ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ มีความรับผิดชอบมีประสบการณ์ที่ต้องการจะพัฒนาความรู้ของตนเองในการประกอบอาชีพ ในการดำรงชีวิต ประสบการณ์การเรียนรู้ที่มี ทั้งนี้ ผู้ใหญ่มักจะมีความเป็นตัวของตัวเองคิดว่าตนเองสามารถชี้นำตนเองได้

1.4 ด้านการมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง โดยภาพรวมนักศึกษา มีความพร้อมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะด้วยการจัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง และเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เลือกเรียนได้ตามศักยภาพของตนเอง ส่งผลให้นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และตนเอง มีความเต็มใจและตั้งใจที่จะเรียนรู้ตั้งแต่ต้น จึงสามารถตัดสินใจได้ว่า ตนเองควรจะเรียนอะไร และจะเรียนได้อย่างไร สอดคล้องกับแนวคิดของ สมคิด อิศระวัฒน์ (2542, หน้า 82) กล่าวว่า การที่บุคคลมีพฤติกรรมการเรียนแบบเรียนรู้ด้วยตนเอง ควรมีลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (1) สมักใจที่จะเรียนด้วยตนเอง (voluntarily to learn) มิได้เกิดจากการบังคับแต่มีเจตนาที่จะเรียนด้วยความอยากรู้ (2) ตนเองเป็นแหล่งข้อมูลของตนเอง (self-resourceful) นั่นคือ ผู้เรียนสามารถบอกได้ว่า สิ่งที่ตนจะเรียนคืออะไร รู้ว่าทักษะและข้อมูลที่ต้องการหรือจำเป็นต้องใช้มีอะไรบ้าง สามารถกำหนดเป้าหมาย วิธีการรวบรวมข้อมูลที่ต้องการ

และวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องเป็นผู้จัดการการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ด้วยตนเอง (manager of change) ผู้เรียนต้องตระหนักในความสามารถ สามารถตัดสินใจได้ มีการรับผิดชอบต่อหน้าที่และบทบาทในการเป็นผู้เรียนรู้ที่ดี (3) ผู้เรียนต้องรู้วิธีการที่จะเรียน (know how to learn) นั่นคือ ผู้เรียนควรทราบขั้นตอนการเรียนรู้ของตนเอง รู้ว่าเขาจะไปสู่จุดที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างไร ดังงานวิจัยของ ภารดี ศรีทอง (2543) ศึกษาเรื่อง ผลการใช้โปรแกรมฝึกกิจกรรมเชิงจิตวิทยาเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อการศึกษาเล่าเรียน ของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2542 พบว่า นักศึกษา ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความรับผิดชอบต่อการศึกษาเล่าเรียนสูงกว่า นักศึกษาที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการอบรมเลี้ยงดูต่อการพัฒนาความรับผิดชอบต่อการศึกษาเล่าเรียนของนักศึกษาที่ได้รับ โปรแกรมฝึกกิจกรรมเชิงจิตวิทยา

1.5 ด้านการรักการเรียนรู้โดยภาพรวมนักศึกษามีความพร้อมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มีแรงจูงใจในการศึกษาเรียนรู้เรื่องใด ที่ตนสนใจ และมีประโยชน์ต่อตนเอง จึงทำให้เกิดการกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้มากยิ่งขึ้น และศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดเวลา ดังที่ กรมวิชาการ (2540, หน้า 1) ได้อธิบายถึงคุณลักษณะนิสัย ใฝ่รู้ใฝ่เรียนว่า เป็นคุณลักษณะของความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ และสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับการศึกษาของ เสาวคนธ์ วงศ์สุภชัยนิมิตร (2546) ศึกษาเรื่อง การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้ใหญ่ พบว่า ความรักที่จะเรียน ประกอบด้วยคุณลักษณะ ต่อไปนี้ เป็นผู้ที่กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ รักและใฝ่ใจในการเรียนรู้อยู่เสมอ มีความชื่นชอบผู้ที่รักการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ ชอบแก้ปัญหาที่มีแง่คิดหลายทาง เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ และเห็นว่า การสอบไม่ใช่ประเด็นสำคัญหากแต่ความเข้าใจ ต่อเรื่องที่ศึกษามีความสำคัญมากกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ Barnes (1999) ศึกษา เกี่ยวกับความใฝ่รู้ และความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษาประกาศนียบัตร การพยาบาล ซึ่งการเรียนรู้แบบนำตนเองกับความอยากรู้อยากเห็น (ใฝ่รู้) เป็นคุณลักษณะ ที่ต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่ ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ ตลอดชีวิต ความใฝ่รู้ระดับสูง 1 ใน 8 คุณลักษณะของผู้เรียนที่มีการเรียนรู้แบบนำตนเอง

ตามระบบของ Guglielmino (1978) การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความใฝ่รู้ กับความพร้อมในการเรียนแบบนำตนเองของนักศึกษาผู้ใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษานี้ต้องการคำตอบเกี่ยวกับการส่งผลร่วมกันของ Self-Directed Learning Readiness Scale (SDLRS) กับความใฝ่รู้ และผลของระดับการศึกษาของนักศึกษาพยาบาล SDLR และการใฝ่รู้ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบวัด SDLRS ของ Guglielmino (1978) และแบบวัดความใฝ่รู้ของ Crossing's และเก็บข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอายุ เพศ สถานภาพสมรส ศาสนา ระดับการศึกษาจากข้อมูลของสถาบัน พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่าง SDLRS ความต้องการความรู้ SDLRS กับการรับรู้คุณค่า (perceived value) และการรับรู้คุณค่ากับการต้องการความรู้ต่อไป

1.6 ด้านความคิดสร้างสรรค์โดยภาพรวมนักศึกษามีความพร้อมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาส่งเสริมให้นักศึกษาคิดค้น ค้นคว้า อะไรใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา และมีบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ส่งเสริมต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของ ฉัตรดิยา เกียรติินาวิ (2548) ศึกษาเรื่อง ผลของการใช้โปรแกรมความคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทักษะการแปรทำนองดนตรีไทยของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1-2 สาขาดุริยางค์ไทย (ปี่พาทย์) วิทยาลัยนาฏศิลปกรมศิลปากร พบว่า การที่บุคคลจะเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้นั้น ย่อมเกิดจากบรรยากาศที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งหมายถึง บรรยากาศที่บุคคลได้รับการยอมรับ มีความรู้สึกปลอดภัยและอิสระทางจิต รวมถึงบรรยากาศที่กระตุ้นให้บุคคลคิดสร้างสรรค์ และสำหรับนักเรียนในโรงเรียนนั้นสิ่งสำคัญที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์นอกเหนือจากบรรยากาศสร้างสรรค์ นั่นคือ บทบาทของครูที่จะส่งเสริมให้นักเรียนคิดสร้างสรรค์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้เทคนิคและวิธีการสอนที่กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงการจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนอีกด้วย อีกทั้งเนื่องจากนักศึกษามีความต้องการที่จะนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ทั้งด้านการเรียนและการทำงาน จึงทำให้มีความสามารถในการค้นคว้าหาความรู้ แสวงหาความรู้ใหม่ได้ดี อีกทั้งมีความมั่นใจในตนเองสูงจึงเป็นผู้ที่กล้าคิดกล้าทำสิ่งใหม่ ๆ ได้ตลอดเวลา สอดคล้องกับการศึกษาของ เอมอร์ แก้มกล้าสี (2550) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอนกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วย

การนำตนเองของนักศึกษาการศึกษาภายนอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนพบกลุ่ม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2548 ในจังหวัดชลบุรี ด้านความคิดสร้างสรรค์ เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาส่วนมากเป็นวัยผู้ใหญ่ ซึ่งความต้องการในการเรียนของผู้ใหญ่เป็นการเรียนเพื่อนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาชีวิตและประกอบอาชีพได้ทันที

1.8 ด้านการมองอนาคตในแง่ดีโดยภาพรวมนักศึกษาพร้อมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ เน้นให้การเรียนรู้เป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิต นักศึกษาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงทั้งปัจจุบันและอนาคต และสนับสนุนการเรียนรู้เพื่อเชื่อมโยงเป้าหมายที่วางไว้ในอนาคต นักศึกษาจึงเชื่อว่า การเรียนรู้ตนเองนั้น ไม่มีวันสิ้นสุด สอดคล้องกับการศึกษาของ ปิยานุช เสือสีนวล (2545) ผลการใช้เทคนิคแม่แบบกับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์เพื่อพัฒนาลักษณะการมุ่งอนาคตของนักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยก โรงเรียนเทคนิคพิเศษการสัตหีบ อ. สัตหีบ จ. ชลบุรี พบว่า การรู้จักวางแผน กำหนดเป้าหมาย และการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของนักเรียนเกี่ยวกับการศึกษา และการประกอบอาชีพรวมทั้งการรับรู้ของนักเรียนด้านการดำเนินชีวิตอย่างมีจุดหมาย โดยบุคคลผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตมีคุณสมบัติ คือ สามารถคาดการณ์ไกลถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำเกี่ยวกับการศึกษา และการประกอบอาชีพ และตัดสินใจเลือกกระทำอย่างเหมาะสม สามารถหาแนวทางแก้ปัญหาและวางแผนดำเนินเป้าหมายเกี่ยวกับการศึกษา การประกอบอาชีพในอนาคตรู้จักเลือก และกระทำการรอคอยผลที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตเกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพมีความเพียรพยายามในปัจจุบันเพื่อประสบความสำเร็จในชีวิต และการศึกษาของ นิภา สมิตะสิริ (2547) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางสังคมและลักษณะการมุ่งอนาคตของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ลักษณะการมุ่งอนาคตของวัยรุ่น มีความสัมพันธ์ทางบวก กับสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน แสดงให้เห็นว่า วัยรุ่นที่ได้รับประสบการณ์จากโรงเรียน โดยที่โรงเรียนได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีการปลูกฝัง และส่งเสริมความมีระเบียบวินัยที่เหมาะสมแก่นักเรียนและครู ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นกระบวนการ และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาทางด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ และสติปัญญา

1.8 ด้านความสามารถใช้ทักษะการศึกษาหาความรู้และทักษะการแก้ปัญหา โดยภาพรวมนักศึกษามีความพร้อมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา สนับสนุนให้นักศึกษามีทักษะในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อที่จะนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ทันที ทำให้มีความสามารถในการแสวงหาแหล่งความรู้ใหม่ ๆ รวมทั้งฝึกฝนทักษะที่จำต่อการแสวงหาความรู้นั้นตลอดเวลา ดังที่ Skager (1978, pp. 24-25) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองไว้บางประการว่า การยึดหยุ่นในการเรียนรู้ อาจชี้ให้เห็นถึงความเต็มใจที่จะเปลี่ยนแปลงเป้าหมาย หรือวิธีการเรียน และใช้ระบบการเข้าถึงปัญหา โดยใช้ทักษะการสำรวจ การลองผิดลองถูก ซึ่งไม่ได้แสดงถึงการขาดความตั้งใจที่จะเรียนรู้ ความล้มเหลวจะได้รับการนำมาปรับปรุงแก้ไขมากกว่าที่จะยอมแพ้ยกเลิก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทศนีย์ เกริกกุลธร และคนอื่น ๆ (2546) ศึกษาเรื่อง ผลของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักในภาคปฏิบัติแบบบูรณาการระหว่างวิชาต่อความรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาและความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาพยาบาล พบว่า คะแนนเฉลี่ยความรู้และความสามารถในการแก้ปัญหานักศึกษากลุ่มทดลองเพิ่มขึ้น และมากกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คะแนนเฉลี่ยความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาในระยะก่อนทดลองและระยะสิ้นสุดการทดลองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติและแตกต่างกับคะแนนของกลุ่มเปรียบเทียบอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. เปรียบเทียบความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำแนกตามเพศ อายุ และขณะที่ศึกษา อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีเพศต่างกัน มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านการมองอนาคตในแง่ดี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน อาจจะเป็นเพราะเพศหญิงให้ความสำคัญกับการศึกษาเรียนรู้มากขึ้นเนื่องจากการวิจัย พบว่า เพศหญิงมากกว่าเพศชาย เป็นเพราะปัจจุบันเพศหญิงให้ความสำคัญกับการศึกษาของตนเอง จุดมุ่งหมายในการศึกษาต่อนั้นมีวัตถุประสงค์ที่คล้ายกันกับเพศชาย เช่น เพื่อเป็นทางเลือกในอนาคต

เพื่อหน้าที่การงาน เป็นต้น อีกทั้งการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาที่สนับสนุนให้นักศึกษาได้ร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสม เช่น การอภิปราย การถกแถลง ทำให้สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันระหว่างเพศชายและเพศหญิง สอดคล้องกับการศึกษาของ สุนทร สุทองหล่อ (2542) ศึกษาเรื่อง *คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต* พบว่า ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองโดยภาพรวมมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแตกต่างกัน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความเชื่อมั่นว่าตนเองเป็นผู้เรียนที่ดี และด้านความคิดสร้างสรรค์ ส่วนการศึกษาของ ทวิช นิมประสาท (2547) ศึกษาเรื่อง *การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการผสมผสานวัฒนธรรมและพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง* พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย พบว่า นักศึกษาเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นที่ใกล้เคียงกัน แสดงให้เห็นว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงทั้งเพศชายและเพศหญิงให้ความสำคัญต่อการศึกษา และการเรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน ทำให้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ไม่แตกต่างกัน

2.2 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีอายุต่างกัน มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านความริเริ่มและอิสระในการเรียนรู้ และด้านความสามารถใช้ทักษะการศึกษาหาความรู้ และทักษะการแก้ปัญหา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีอายุ 31-35 ปี กับ 36 ปีขึ้นไป มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านความริเริ่มและอิสระในการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงระดับบัณฑิตศึกษา ที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี กับ 26-30 ปี และอายุ 26-30 ปี กับ 36 ปีขึ้นไป มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านความสามารถใช้ทักษะการศึกษาหาความรู้ และทักษะการแก้ปัญหา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะเห็นได้ว่า อายุไม่มีผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยรามคำแหง อาจเป็นเพราะนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยส่วนมากอายุ อยู่ระหว่าง 26-30 ปี เป็นวัยที่มีวุฒิภาวะถึงขั้นที่จะควบคุม และนำตนเองได้ สามารถ บอกได้ว่า ตนต้องการอะไร สามารถรับผิดชอบทั้งเรื่องเรียนและเรื่องส่วนตัว สอดคล้องกับการศึกษาของ เอมอร์ แก้มกล้าสี (2550) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอนกับความพร้อมในการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนพบกลุ่ม ระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2548 ในจังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้ใหญ่เป็นผู้มีความรับผิดชอบ เต็มใจที่จะเข้ารับการศึกษาไม่ว่าจะอยู่ในช่วงใดของชีวิตวัยผู้ใหญ่ ประกอบกับสภาพแวดล้อม การดำรงชีวิตในโลกการทำงานในปัจจุบันที่มีวิวัฒนาการ มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา รวมทั้งบทบาททางสังคมของนักศึกษาสิ่งเหล่านี้ผลักดันให้ทุกคน โดยเฉพาะประชาชน ที่ด้อยโอกาส พลาด หรือขาดโอกาสทางการศึกษา มีความจำเป็นและต้องการพัฒนาความรู้ ทักษะอาชีพให้เพิ่มพูนยิ่งขึ้น และการที่นักศึกษาทุกกลุ่มอายุมีความพร้อมในการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองอยู่ในระดับมาก ประกอบกับนักศึกษาทุกกลุ่มอายุอยู่ในวัยผู้ใหญ่ มีความเป็นตัวของตัวเอง สามารถนำตนเองได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ เสี่ยมจิตร เรืองมณีชัชวาล (2543) ศึกษาเรื่อง ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาผู้ใหญ่ สายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร พบว่า อายุกับคุณลักษณะ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลไม่พบความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีคณะที่ศึกษา ต่างกัน มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านการเปิดโอกาสในการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง คณะนิติศาสตร์ กับ คณะศึกษาศาสตร์ มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านการเปิดโอกาสในการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะเนื้อหา หลักสูตรการเรียนการสอน วิธีการเรียน อุปกรณ์การเรียนการสอน ที่แตกต่างกัน ซึ่งโดยภาพรวมคณะที่ศึกษาไม่มีผล ต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ระดับบัณฑิตศึกษา เป็นเพราะมหาวิทยาลัยรามคำแหงมีคณะ สาขาวิชาให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

สามารถเลือกเรียนได้ตามที่ตนเองต้องการ และถนัด หรือตามสาขาอาชีพของนักศึกษาเอง อีกทั้งนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีความตั้งใจในการเข้าศึกษาต่อคณะ สาขาที่ตนสนใจ เท่านั้น ทำให้ไม่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สอดคล้องกับการศึกษาของ จีระวัฒน์ ยูวอมรพิทักษ์ (2544) ศึกษาเรื่อง *ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ* พบว่า นักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาต่างกัน มีลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในภาพรวมทุกองค์ประกอบ และองค์ประกอบด้านการกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน ด้านการวางแผนการเรียน ด้านการแสวงหาแหล่งวิทยาการ ด้านการประเมินผลการเรียนนั้น ไม่พบความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้จะมีเพียงคณะนิติศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์ เท่านั้นที่พบความแตกต่าง และการศึกษาของผลงานวิจัยของ พิทักษ์ อักษร (2540) ศึกษาเรื่อง *ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม* พบว่า เมื่อเปรียบเทียบ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต กับลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะเนื้อหาหลักสูตรการเรียนการสอน วิธีการเรียน รวมทั้งเครื่องมือหรืออุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนของแต่ละคณะ แต่ละสาขาวิชา ที่เรียนแตกต่างกันไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยเรื่อง ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ระดับบัณฑิตศึกษา เมื่อพิจารณาแล้ว นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ระดับบัณฑิตศึกษา มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในภาพรวมทุกด้าน และเมื่อพิจารณาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ระดับบัณฑิตศึกษา ตามสถานภาพของนักศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ และคณะที่ศึกษานั้นมีความสัมพันธ์ทางบวกเช่นกัน ซึ่งผลออกมาเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีหลักสูตรการเรียนที่หลากหลาย มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยสนับสนุนการเรียนการสอน

ทำให้การเข้าถึงแหล่งวิทยาการง่ายดายยิ่งขึ้น รวมไปถึงการจัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาที่สนับสนุนให้นักศึกษาได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมร่วมกัน เช่น การอภิปราย การถกแถลง ทำให้สามารถแลกเปลี่ยนคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ซึ่งกันและกัน ทำให้ไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ระดับบัณฑิตศึกษา มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในภาพรวมมากทุกด้าน จากผลการวิจัยครั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน จัดสรรแหล่งทรัพยากรของการเรียนรู้ จัดหาวิธีการเรียนรู้ใหม่ ๆ รูปแบบการประเมินผลความก้าวหน้า รวมทั้งบรรยากาศการเรียนการสอน เป็นต้น โดยนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้อย่างหลากหลายและเหมาะสมเพิ่มทักษะในด้านต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามากขึ้น

2. นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ระดับบัณฑิตศึกษา มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสัมพันธ์ในทางบวกกับสถานภาพของนักศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ และ คณะที่ศึกษา จึงไม่ใช่อุปสรรคต่อการพัฒนาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ระดับบัณฑิตศึกษา จากผลการวิจัยครั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน หรือวางแผน จัดทำโครงการเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อให้ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ได้พัฒนาการเรียนรู้ เพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ และความสามารถการวางแผน การปฏิบัติ ตลอดจนการประเมินผลความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของตนเองได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษา ในระดับการศึกษาอื่น ๆ

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษากับมหาวิทยาลัยอื่น ๆ

3. ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา